

VEERMAN

De vertaler is alle dank verschuldigd aan schutsengel **Odette Roseleth** en aan **dr. Rik Hemmerijckx**, conservator van het Verhaerenmuseum in Sint-Amands (www.emileverhaeren.be). We danken ook em. prof. dr. **Vic Nachtergaele** en **Patrick Lateur** voor hun welwillende medewerking.

Om in alle rust en stilte aan deze vertalingen te kunnen werken, heb ik me de laatste jaren meermaals teruggetrokken in het wonderlijke Borgo Gallinaio in Monteriggioni, tussen Siena en Firenze. Ik dank **Allesandro** en **Carla** voor hun grote steun.

We danken alle musea en rechthebbenden om de rechten op het fotografische materiaal welwillend ter beschikking te stellen voor deze uitgave.

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs van het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL).

EMILIE
VERHA

VEERMAN

REN

Bloemlezing en vertaling
door Koen Stassijns

LANNOO

INHOUD

LES FLAMANDES (1883)

- 38 La Vachère
- 40 Art flamand I.

LES MOINES (1886)

- 44 Moine épique
- 48 Moine sauvage

LES SOIRS (1888)

- 52 Insatiablement
- 54 Londres
- 56 Le Moulin
- 58 L'Idole

LES DÉBÂCLES (1888)

- 60 Si Morne
- 62 Mes Doigts
- 64 La Couronne

AU BORD DE LA ROUTE (1890)

- 66 Le polder
- 68 Un soir

FLAMBEAUX NOIRS (1891)

- 72 La Révolte
- 74 Les Villes
- 78 Les Nombres
- 82 La Morte

LES APPARUS DANS MES CHEMINS (1891)

- 86 Celui du Rien
- 92 Celle du Jardin

DE VLAAMSE VROUWEN (1883)

- 39 De koeherderin
- 41 Vlaamse kunst 1.

DE MONNIKEN (1886)

- 45 Epische monnik
- 49 Wilde monnik

DE AVONDEN (1888)

- 53 Onverzadigbaar
- 55 Londen
- 57 De molen
- 59 Het afgodsbeeld

DE DEBACLES (1888)

- 61 Zo triest
- 63 Mijn vingers
- 65 De kroon

AAN DE RAND VAN DE WEG (1890)

- 67 De polder
- 69 Een avond

ZWARTE FAKKELS (1891)

- 73 De revolte
- 75 De steden
- 79 De getallen
- 83 De dode

ZIJ DIE VERSCHENEN OP MIJN WEG (1891)

- 87 Diegene van het niets
- 93 Zij, in de tuin

LES CAMPAGNES HALLUCINÉES (1893)

- 96 les Plaines
- 100 chanson de Fou
- 102 chanson de Fou
- 104 le Péché
- 112 le Départ

LES VILLES TENTACULAIRES (1895)

- 122 Les Cathédrales
- 128 La Bourse
- 136 Les Idées

ALMANACH (1895)

- 144 Février (Les Errants)

LES VILLAGES ILLUSOIRES (1895)

- 6 Le Passeur d'Eau (zie in het Voorwoord)
- 146 Le Sonneur
- 150 Le Silence
- 156 Le Vent
- 160 Les Meules qui brûlent

LES HEURES CLAIRES (1896)

- 164 *O la splendeur de notre joie*
- 166 *Le ciel en nuit s'est déplié*
- 168 *Au temps où longuement j'avais souffert*
- 170 *Pour que rien de nous deux n'échappe à notre étreinte*

LES VISAGES DE LA VIE (1899)

- 172 La Foule
- 178 Vers la mer

PETITES LÉGENDES (1900)

- 186 Les Petits Vieux

HET GEHALLUCINEERD PLATTELAND (1893)

- 97 Het laagland
- 101 Liedje van een gek
- 103 Liedje van een gek
- 105 De zonde
- 113 Het vertrek

DE TENTACULAIRE STEDEN (1895)

- 123 De kathedralen
- 129 De Beurs
- 137 De ideeën

ALMANAK (1895)

- 145 Februari (De dolenden)

DE DENKBEELDIGE DORPEN (1895)

- 7 De veerman (zie in het Voorwoord)
- 147 De klokkenluider
- 151 De stilte
- 157 De wind
- 161 De hooimijten die branden

DE HELDERE UREN (1896)

- 165 O, van onze vreugde de diepe glans
- 167 De hemel heeft zich ontvouwd in de nacht
- 169 De tijd waarin ik zolang pijn geleden had
- 171 Opdat niets van ons onze omhelzing zou ontgaan

DE AANGEZICHTEN VAN HET LEVEN (1899)

- 173 De menigte
- 179 Naar zee

KLEINE LEGENDEN (1900)

- 187 De oudjes

LES FORCES TUMULTUEUSES (1902)

- 196 L'Utopie
- 202 La Folie
- 208 L'Europe
- 214 Ma race
- 218 Un Matin
- 220 Sur les Grèves

LES TENDRESSES PREMIÈRES (1904)

- 224 Mon Village
- 228 L'Envolée

LES HEURES D'APRÈS-MIDI (1905)

- 232 *L'âge est venu, pas à pas, jour à jour*
- 234 *Je t'apporte, ce soir, comme offrande, ma joie*
- 236 « Heures du matin clair », « Heures d'après-midi »

LA MULTIPLE SPLENDEUR (1906)

- 238 Plus loin que les gares, le soir
- 240 La Ferveur

LA GUIRLANDE DES DUNES (1907)

- 244 Un Saule
- 248 Les Plages

LES HÉROS (1908)

- 252 L'Escaut

LES VILLES À PIGNONS (1910)

- 264 L'Ancienne Gloire
- 268 Jours d'Été
- 270 La Gare

LES RYTHMES SOUVERAINS (1910)

- 274 Le Navire

DE TUMULTUEUZE KRACHTEN (1902)

- 197 De utopie
- 203 De waanzin
- 209 Europa
- 215 Mijn ras
- 219 Een morgen
- 221 Op de zandige oevers

DE EERSTE TEDERHEDEN (1904)

- 225 Mijn dorp
- 229 De vervoering

DE NAMIDDAGUREN (1905)

- 233 *De leeftijd kwam, stap voor stap, en legde op een keer*
- 235 *Vanavond breng ik jou mijn vreugde als offerande*
- 237 *'Heldere morgenuren', 'Middaguren'*

DE VEELVOUDIGE PRACHT (1906)

- 239 Verder dan de stations, 's avonds
- 241 De vurigheid

DE GUIRLANDE VAN DE DUINEN (1907)

- 245 Een wilg
- 249 De stranden

DE HELDEN (1908)

- 253 De Schelde

DE STEDEN MET DE PUNTGEVELS (1910)

- 265 De oude glorie
- 269 Zomerse dagen
- 271 Het station

DE SOEVEREINE RITMES (1910)

- 275 Het schip

LES HEURES DU SOIR (1911)

- 276 X.
- 276 XV.
- 278 XXI.
- 280 XXVI.

LES PLAINES (1911)

- 282 Liminaire
- 284 Le Jour des Rois
- 286 Les Avars
- 288 Le Temps
- 292 Les Aouïterons
- 296 L'Usine
- 298 La Mort du Fermier

LES BLÉS MOUVANTS (1912)

- 304 La Danse des Vieux et des Vieilles

LES AILES ROUGES DE LA GUERRE (1916)

- 312 Les Exodes
- 318 Soldats morts à la guerre
- 320 Un lambeau de patrie

LES FLAMMES HAUTES (1917)

- 326 L'Ancienne Foi
- 330 L'Avenir
- 334 Promenades

DE AVONDUREN (1911)

- 277 10.
- 277 15.
- 279 21.
- 281 26.

DE VLAKTES (1911)

- 283 Inleidend
- 285 Driekoningen
- 287 De vrekken
- 289 Het weer
- 293 De seizoenarbeiders
- 297 De fabriek
- 299 De dood van de boer

HET WIEGEND KOREN (1912)

- 305 De dans van de oudjes

DE RODE VLEUGELS VAN DE OORLOG (1916)

- 313 De uittochten
- 319 Soldaat, gevallen aan het front
- 321 Een flard vaderland

DE HOGE VLAMMEN (1917)

- 327 Het vervlogen geloof
- 331 De toekomst
- 335 Wandelingen

LES FLAMANDES

1883

La Vachère

Le mouchoir sur la nuque & la jupe lâchée,
Dès l'aube, elle est venue au pacage, de loin;
Mais sommeillante encore, elle s'est recouchée,
Là, sous les arbres, dans un coin.

Aussitôt elle dort, bouche ouverte & ronflante;
Le gazon monte autour du front & des pieds nus;
Les bras sont repliés de façon nonchalante,
Et les mouches rôdent dessus.

Les insectes de l'herbe, amis de chaleur douce
Et de sol attiédi, s'en viennent, à vol lent,
Se blottir, par essaims, sous la couche de mousse,
Qu'elle réchauffe en s'étalant.

Quelquefois, elle fait un geste gauche, à vide,
Effarouche autour d'elle un murmure ameuté
D'abeilles; mais bientôt, de somme encore avide,
Se tourne de l'autre côté.

Le pacage où pousse en tas la floraison belle,
Encadre la dormeuse à souhait : comme en lui,
La pesante lenteur des bœufs s'incarne en elle
Et leur paix lourde en son œil luit.

La force, bossuant de nœuds le tronc des chênes,
Avec le sang éclate en son corps tout entier;
Ses cheveux sont plus blonds que l'orge dans les plaines
Et les sables dans le sentier.

DE VLAAMSE VROUWEN

1883

De koeherderin

Een zakdoek om de nek, haar rokje los & wijd,
Is zij van ver, in de vroegte, naar de wei gekomen;
Maar nog slaapdronken heeft ze zich weer neergeveld,
Daar, in een hoek, onder de bomen.

Ze dommelt in terstond, snurkt met halfopen mond;
Het gras reikt tot haar blote voeten & haar haar;
Haar armen liggen haast onachtzaam op de grond,
En vliegen cirkelen boven haar.

De grasinsecten die de vriend zijn van de gloed
En van bekoelde grond, vliegen langzaam op haar aan
En gaan dan schuilen onder het mos dat zij voortaan
Daar languit met haar warmte voedt.

Soms slaat ze, in het wilde weg, plots met haar hand
En schrikt daarbij de opgehitste razernij
Van bijen af. Maar gauw, door slaap nog overmand,
Draait zij zich op haar andere zij.

Het welig weiland heeft de slaapster zonneklaar
Naar wens omgeven: zoals in hem nu incarneert
De zware traagheid van de koeien zich in haar
Terwijl hun logge vrede in haar reflecteert.

De kracht waarmee een eik in knoesten wordt gedwongen,
Is met het bloed in heel haar lichaam uitgespat;
Haar haar is blonder dan de gerst die wordt gewonnen
In het dal, blonder dan een zandig pad.

Ses mains sont de rougeur crue & rèche; la sève,
Qui roule à flots de feu dans ses membres hâlés,
Bat sa gorge, la gonfle, et, lente, la soulève
Comme les vents lèvent les blés.

Midi d'un baiser d'or la surprend sous les saules,
Et toujours le sommeil s'alourdit sur ses yeux,
Tandis que des rameaux flottent sur ses épaules
Et se mêlent à ses cheveux.

Art flamand

I

Art flamand, tu les connus, toi,
Et tu les aimas bien, les gouges
Au torse épais, aux tétons rouges;
Tes plus fiers chefs-d'œuvre en font foi.

Que tu peignes reines, déesses,
Ou nymphes émergeant des flots
Par troupes, en roses îlots,
Ou sirènes enchanteresses,

Ou femelles aux contours pleins,
Symbolisant les saisons belles,
Grand art des maîtres, ce sont elles.
Ce sont les gouges que tu peins.

Et pour les créer grasses, nues,
Toutes charnelles, ton pinceau
Faisait rougoyer sous leur peau,
Un feu de couleurs inconnues.

Haar handen zijn verruwd & raspig rood; de kracht
Die in haar zongebruinde ledematen laait,
Klopt in haar keel, zwelt in haar aan, en tilt haar zacht
 Zoals de wind het graan verwaait.

Plots wordt ze met een gouden middagzoen verrast
Onder de wilgen; maar slaap maakt weer haar ogen zwaar
Terwijl de twijgen op haar schouders zich alvast
 Deinend vermengen met haar haar.

Vlaamse kunst

I.

Vlaamse kunst, jij kende er wat van
En hield van die meiden, rond en fors,
Met rode borsten, forse tors;
Je fierste werk getuigt daarvan.

Penseel je een vorstin of een godin,
Of nimfen die uit een golf ontbranden
En op rozige oases stranden,
Of sirenes vol betovering,

Of vrouwtjes met mollige contouren,
Symbool voor mooie jaargetijden,
Meesterlijke kunst zijn zij, die meiden,
Rond en fors, geschilderd met bravoure.

En om ze aan te dikken, naakt en roze,
Liet je penseel, zo sensueel en puur,
Onder hun huid een rodig vuur
Van ongekende kleuren blozen.

Elles flamboyaient de tons clairs,
Leurs yeux s'allumaient aux étoiles,
Et leurs poitrines sur tes toiles,
Formaient de gros bouquets de chairs.

Les Sylvains rôdaient autour d'elles,
Ils se roulaient, suant d'amour,
Dans les broussailles d'alentour,
Et les fourrés pleins de bruits d'ailes,

Ils amusaient par leur laideur,
Leurs yeux, points ignés, trouant l'ombre,
Illuminaient dans un coin sombre
Leurs sourires, gras d'impudeur.

Ces chiens en rut cherchaient des lices;
Elles, du moins pour le moment,
Se défendaient frileusement,
En resserrant un peu les cuisses.

Et telles, plus folles encor,
Arrondissant leurs hanches nues,
Et leurs belles croupes charnues,
Où cascadaient leurs cheveux d'or,

Les invitaient aux assauts rudes,
Les excitaient à tout oser,
Bien que pour le premier baiser
Ces gouges-là fissent les prudes.

Ze vonkten in een tintenfeest,
Hun ogen vlamden aan de hoeken
Van een ster, hun borsten op je doeken
Vormden ruikers, dik en gevleesd.

Bosgeesten speelden kat en muis
Met hen en rolden zich obscene
In liefdeszweet, en om hen heen
In het struikhout, vol van vleugelruis,

Stond plots hun vuige blik vol pret.
Vurige punten schamperden als schichten
Door hun schaduw, en in hun glimlach lichtte
De schaamteloosheid op, vuns en vet.

Die loopse honden zochten naar de teven;
Zij daarentegen lieten zich niet grijpen
Door hun billen ietwat dicht te knijpen
En te beven, al was dat maar voor even.

En velen, nog gekker en dociel,
Hebben hun naakte heupen toen gerond
Net als hun mooie, vlezige kont
Waarop hun haar als een cascade viel,

En spoorden hen aan tot een ruwe klus,
Hitsen hen op om alles in te wijden,
Al bleken toen die ronde, forse meiden
Erg preuts voor de allereerste kus.

WWW.LANNOO.COM

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Vertaling

Koen Stassijns

Vertaling 'De Veerman'

Patrick Lateur

Omslagontwerp, lay-out & zetwerk

Leen Depooter – quod. voor de vorm.

Beelden

© **Rudi Bogaerts**

cover, titelblz. en blz. 25: *Killamey Revisited*, 2010

blz. 36-37: *Black Cave Tunnel Revisited*, 2010

blz. 340-341: *Cromwell's Bridge Revisited*, 2010

Omslagbeeld

Emile Verhaeren door G. Kefer, Provinciaal Museum Emile Verhaeren, Sint-Amands

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2016

D/2016/45/186 – ISBN 978 94 014 2478 3 – NUR 309

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.